

Sinds de vorming van aparte gemeenten waren steeds Nederlanders burgemeester geweest maar in '39 had het gouvernement voor het eerst een Indonesiër tot burgemeester benoemd: in Madioen (Oost-Java). In maart '41 nu kreeg die stad een nieuwe Indonesische burgemeester en werd zijn voorganger verplaatst naar de gemeente waar het paleis van de gouverneur-generaal lag: Buitenzorg. Beide benoemden waren lid van de *Parindra*.

Dit waren niet de enige maatregelen van het gouvernement waaruit bleek dat het er op bedacht was, meer Indonesiërs verantwoordelijke functies te laten uitoefenen.¹ Geven wij daar voor de periode mei '40–december '41 een overzicht van, dan zij allereerst vermeld dat in mei '40 een telg uit de regentenfamilie der Djajadiningrats, *Pangeran Ario* prof. dr. Hoesein Djajadiningrat, tot directeur werd benoemd van het departement van onderwijs en erediens: de eerste Indonesiër die een departement te leiden kreeg. In diezelfde maand maakte het departement van marine bekend dat niet alleen jeugdige Nederlanders maar ook jeugdige Chinezen, Arabieren en inheemsen, als zij in het bezit waren van een hbs-diploma, toegelaten konden worden tot de officiersopleiding. Voorts deed het gouvernement in augustus weten dat de leiding van de z.g. Oosterse Nirom, t.w. het voor Indonesiërs en Indische Chinezen bestemde radioprogramma, geheel aan Indonesiërs zou worden toevertrouwd (de term 'Indonesië' mochten ook zij niet gebruiken). Tenslotte past in dit kader de vermelding van het feit dat in de uit vijf personen (een vice-president en vier leden) bestaande Raad van Nederlands-Indië in mei '41 aan de ene Indonesiër, die er van begin '40 af zitting in had, *Raden Adipati Ario* Soejono, een tweede Indonesiër werd toegevoegd: Hoesein Djajadiningrat; deze, die al van '35 tot '39 lid van de raad was geweest, werd nu herbenoemd en als directeur van onderwijs en erediens opgevolgd door zijn jongere broer, *Raden* Loekman Djajadiningrat.

Het was niet voor het eerst dat de raad twee Indonesische leden telde: dat was ook van '30 tot '33 het geval geweest, maar in laatstgenoemd jaar was in het kader van het bezuinigingsbeleid het aantal leden met twee verminderd waarna slechts één Indonesiër lid van de raad was gebleven. Het feit dat er nu weer twee Indonesische leden waren, lokte in de

¹ Er werd na mei '40 door het gouvernement ook meer aandacht besteed aan de 'wilde scholen' – een inspecteur van het onderwijs ging zich moeite geven om er het peil van het onderwijs te verhogen. In dit kader herinneren wij er aan dat in '40 een Literaire en in '41 een Landbouwkundige Faculteit werd opgericht.